

EUGENIU GREBENICOV (1932-2013)

S-a stins din viață, în vârstă de 82 de ani, **Eugeniu Grebenicov**, reputat matematician, astronom și informatician, personalitate marcantă a comunității științifice internaționale.

Eugeniu Grebenicov s-a născut la 20 ianuarie 1932 în comuna Slobozia Mare, jud. Izmail (România), azi raionul Cahul (Republica Moldova). Tatăl său era preot ortodox, iar mama învățătoare, originară din Galați.

În 1938 părinții sunt transferați cu serviciul la Cahul și aici, în 1949, E. Grebenicov absolvă Școala medie nr. 2. În același an, a fost admis ca student la Universitatea „M.V. Lomonosov” din Moscova, Facultatea de Matematică și Mecanică, secția astronomie, pe care o absolvă în 1954 cu diplomă de excelență.

În perioada 1954-1957 este doctorand al Universității din Moscova, iar în 1957 devine doctor în științe fizico-matematice, susținând teza *Teoria analitică a mișcării celui de al 8-lea satelit Iapeta al planetei Saturn*. În 1967 susține teza de doctor habilitat cu titlul *Studiul calitativ al ecuațiilor diferențiale ale mecanicii cerești*. Din 1968 este profesor universitar.

Și-a desfășurat activitatea de cercetare și didactică în prestigioase instituții de învățământ superior și de cercetare din Moscova, dintre care amintim: *Institutul de Stat de Astronomie „Sternberg”, Institutul de Fizică Teoretică și Experimentală al Academiei de Științe a URSS, Centrul de Calcul al Universității „M. V. Lomonosov”, Institutul de Cibernetică Aplicată, Centrul de Calcul al Academiei de Științe a Federației Ruse ș.a.*

Cercetările și rezultatele obținute l-au consacrat pe plan mondial ca reputat specialist în mecanică cerească, teoria ecuațiilor diferențiale și algebră computațională; ele au avut un impact important în progresul zborurilor spațiale, dar și în plan economic prin reducerea cheltuielilor de calcul.

Una dintre contribuțiile sale remarcabile privește stabilirea unei metode de calcul a orbitelor navelor spațiale. În anii 1962-63, împreună cu *E. Axionov* și *V. Diomin*, a conceput un model matematic pentru cercetarea orbitelor sateliților artificiali - numit în literatura de specialitate *problema GreDiAks* -, pe care E. Grebenicov îl explică, pe înțelesul tuturor, astfel: *traieectoria, orbita oricărui satelit în prima aproximație se aseamănă cu o elipsă, dar în termeni exacti, aceasta e o orbită foarte complicată. În primul rând, după fiecare rotație punctul final nu coincide cu punctul inițial. Nu există o traiectorie care să fie exact închisă, numaidecât este o abatere mică. Un satelit face 15 rotații în 24 de ore, deci se abate și devierea aceasta crește în timp. Ca să calculezi la computer coordonatele, poziția satelitului în orice moment de timp,*

altădată erau necesare [...] cheltuieli enorme. Dar datorită formulei GreDiAks, doar cu creionul și tabelul poți calcula în 2 minute.

A publicat 28 de monografii științifice și peste 200 de articole în reviste de specialitate. A fost conducătorul științific a peste 40 de doctori în științe și doctori habilitați.

Recunoașterea aportului avut în realizarea zborurilor și la dezvoltarea tehnicii de calcul performante s-a concretizat în conferirea unui număr impresionant de titluri și premii de către înalte instituții din mai multe țări: *Membbru al Uniunii Internaționale de Astronomie* (1968), *Laureat al Premiului de Stat al URSS în domeniul Științei* (1971), *Laureat al Premiului I al Academiei URSS la concursul de monografii* (1973), *Medalia de Aur pentru succesele științifice ale expoziției URSS* (1980), *Laureat al Premiului de Stat al Consiliului de Miniștri al URSS în domeniul Științei* (1983), *Academician de Onoare al Academiei Republicii Moldova* (1992), *Doctor Honoris Causa al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca* (1993), *Premiul „Krylov” în Matematică al Academiei din Ucraina* (1998), *Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din Chișinău* (2003), *Premiul „Academicianul Constantin Sibirschi”* (2011), *Membbru de Onoare al Academiei de Științe din Republica Moldova* (2011), *Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice „Gheorghe Asachi” din Iași* (2011), *Doctor Honoris Causa al Universității „Vasile Alecsandri” din Bacău* (2011), *Doctor Honoris Causa al Universității „B.P. Hasdeu” din Cahul* (2012).

În 1991, ca un omagiu adus omului de știință Eugeniu Grebenicov, *Comitetul International de Astronomie* a dat numele *Grebenicov* unei mici planete din sistemul solar (asteroidul 4268); se alătură, astfel, altor iluștri români ce au dat numele lor unor asteroizi, comete, cratere etc.

În ultima parte a vieții, în condițiile noi de destindere politică, Eugeniu Grebenicov strânge legăturile științifice cu instituții de învățământ și cercetare din Republica Moldova și România prin vizite, conferințe (Chișinău, Iași, Cluj-Napoca ș.a.), participare la simpozioane (*Cucuteni 5000 - Redivivus, Științe exacte și mai puțin exacte; Congresul spiritualității românești*, Alba-Iulia) etc. Este și chemarea inimii, pe care o exprimă public: *M-am născut român și am să mor român [...]. Chiar dacă o bună parte din viața mea am vorbit și am scris rusește, nu mi-am uitat limba mamei [...]. Cu această convingere am să intru în mormânt.* Eugeniu Grebenicov a redobândit cetățenia română la cerere, la Moscova, după 1989.

A murit pe data de 29 decembrie 2013, în urma unui atac de cord, la Moscova, unde a trăit și a desfășurat întreaga sa activitate. Aici a fost incinerat, dar, conform ultimei sale dorințe, a fost înmormântat în satul natal, Slobozia Mare; în ziua de 16 ianuarie 2014, după un miting de doliu la Universitatea Tehnică a Moldovei, un cortegiu funerar a însoțit urna cu cenușa celui ce a fost omul de știință Eugeniu Grebenicov până la locul natal, unde a avut loc o ceremonie religioasă de înhumare a urnei.

Eugeniu Grebenicov aparține panteonului personalităților proeminente ale spațiului și spiritualității românești.